

184539
1939
Г А Р Т

2

3

9

1

1-2

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

84539

HART

V.N. Karazin Kharkiv National University

00720477

3

ЦІНА
1
кф

ГАРТ

А Р Т

ВСІМ, ХТО ХОЧЕ ПРОТЯГОМ 1932 РОКУ БУТИ В КУРСІ СПРАВ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ Й ЗНАЙОМИТИСЯ СВОЄЧАСНО З НОВИМИ ТВОРАМИ ПРОЛЕТАРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ТАК УКРАЇНСЬКИХ, ЯК І ЗАКОРДОН-
x x x x x x x x НИХ, НАГАДУЄМО: x x x x x x x x

ЧИТАЙТЕ ≡ ПОШИРЮЙТЕ ≡ ЖУРНАЛ „ГАРТ“

ОРГАН ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ПРОЛЕТАРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.
ШОСТИЙ РІК ВИДАННЯ • ЗА РЕДАКЦІЮ: І. КИРИЛЕНКА (відповід. редак.),
Б. КОВАЛЕНКА, В. КОРЯКА, І. КУЛИКА, І. МИКИТЕНКА, Г. ОВЧАРОВА,
x x x x x x x x x x С. ЩУПАКА x x x x x x x x x x

В „ГАРТІ“ 1932 РОКУ ЧИТАЙТЕ:

Романи, повісті, оповідання, новелі, поеми, вірші, подорожі, літературно-критичні статті, нариси, репортаж, нотатки, огляди, рецензії, літературні пародії, українську й закордонну хроніку і т. інш. Крім творів українських пролетарських письменників, журнал міститиме твори західноукраїнських письменників, а також переклади : : : з видатніших чужоземних революційних письменників : : :

НАШІ СПІВРОБІТНИКИ:

Л. Авербах (Москва), М. Альбертон (Дніпропетровське), Г. Баглюк (Артемівське), Б. Бездомний (Харків), Й. Бехер (Берлін), Д. Бобриків, В. Бобинський (Харків), Владислав Броневський (Варшава), Б. Буачидзе (Тифліс), М. Булатович, М. Бірюков (Харків), Ф. Вайскопф, Е. Вайнерт (Берлін), Д. Вишневський (Харків), Р. Вульф (Нью-Йорк), А. Габор (Берлін), В. Гайворонський (Артемівське), В. Грюнберг, А. Готопль, (Берлін), Майкл Голд (Нью-Йорк), Є. Гірчак, К. Гордієнко, Я. Городської, М. Гасько, Г. Гельфанд-Бейн, С. Голованівський, Я. Гримаїло (Харків), А. Гідаш (Москва), О. Гурейв (Кривий Ріг), М. Доленго, І. Дубинський, А. Дикий (Харків), Н. Забіла, Л. Зимний (Харків), М. Залка (Москва), Ю. Зоря, М. Зісман (Київ), Б. Ілеш (Москва), М. Ірчан (Харків), Г. Каган (Москва), І. Кириленко, В. Кузьміч, І. Кулик, А. Клочка, В. Коряк, Р. Купшарьов-Прімер, А. Каган, І. Каляник, З. Кац (Харків), Б. Коваленко (Москва), П. Кононенко (Охтирка), К. Клебер (Берлін), В. Кліментаєв (Братіслава), О. Кундзіч, Іван Ле (Київ), М. Ледячко І. Микитенко, М. Майський, М. Мотузка, В. Мисик, С. Мандрівний, І. Муратов (Харків), В. Миколук (Одеса), Я. Мацлевич (Зінов'ївське), Д. Надіін (Миколаїв), М. Нагібіда, Дм. Ніценко, М. Навицький (Харків), М. Олійник (Кр Ріг), Г. Овчаров (Харків), Л. Підгайний (Київ), П. Пета (Одеса), Л. Первомайський, Л. Піонтек (Харків), Ів. Пвстинський (Дніпропетровське), А. Сінклер (Нью-Йорк), В. Сухино-Хоменко, М. О. Скрипник, В. Собко, Л. Скрипник, В. Сосюра (Харків), Я. Савченко, Л. Смілянський (Київ), А. Селівановський, В. Сутирін (Москва), М. Тарновський (Нью-Йорк), М. Терещенко (Київ), Ів. Толчій, І. Ткачук, І. Ткаченко (Харків), С. Тудор (Львів), П. Усенко, С. Федчишин, Л. Чернець, Г. Шишов, А. Шмигельський, М. Шермет, Н. Шербина, С. Щупак (Харків), Д. Чепурний (Київ), В. Чигирин (Дніпропетровське), І. Юрченко x x x x x x x x (Харків), Б. Ясенський (Москва) та інш. x x x x x x x x

П Е Р Е Д П Л А Т А :

на 1 рік — 5 крб., на 6 міс. — 3 крб. 25 коп., на 3 міс. — 1 крб. 75 коп.
Окреме число — 75 коп.

П А Т У П Р И Й М А Є :
пошт. підприємства по всьому Союзу

ГАРТ

Г А Р

Основне політичне завдання другої п'ятирічки це — остаточно ліквідувати капіталістичні елементи й класи взагалі, цілком знищити причини, що породжують класову різницю та експлуатацію і подолати пережитки капіталізму в економіці та свідомості людей, перетворити всю трудящу людність країни на свідомих і активних будівників безкласового соціалістичного суспільства.

XVII конференція ВКП(б)

Шлях до безкласового соціалістичного суспільства лежить через найзапеклішу класову боротьбу, через дальше зміцнення держави пролеторської диктатури, через дальше зміцнення Ленінської партії.

„Правда“

59
84539

H

A

R

T

LITERARISCHE UND KRITISCHE MONATS
SCHRIFT DES ALLUKRAINISCHEN VERBANDES
PROLETARISCHER SCHRIFTSTELLER «WUSPP»

REDAKTIERT VON: I. KYRYLENKO, B. KOWALENKO, W. K. RYAK,
I. KULYK, I. MYKYTENKO, H. OWTSCHAROW, S. TSCHURAK, DWOU
LIM (STAATSVERLAG «LITERATUR und A—FEBRUAR 1932

Г А Р Т

ЛІТЕРАТУРНО
ХУДОЖНІЙ ТА
КРИТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ ВСЕ
УКРАЇНСЬКОЇ
СПІЛКИ ПРОЛЕ
ТАРСЬКИХ ПИ
СЬМЕННИКІВ

VI-ТИЙ РІК ВИДАННЯ
РЕДАГУЮТЬ: І. КИ
РИЛЕНКО, Б. КОВА
ЛЕНКО, В. КОРЯК,
І. КУЛИК, І. МИКИ
ТЕНКО, Г. ОВЧАРОВ
С. Щ У П А К

Д В О У
ЛІТЕРАТУРА
І МИСТЕЦТВО

1 9 3 2
СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ

№ 1-2

68

Екзібіографічний список цього за-
дання вміщене в „Літописі Україн-
ського Друку“, „Картковому Ре-
сертuarі“ та інших покажчиках Укра-
їнської Книжкової Палати

Обкладинка художника
А. Страхова.

Укрголовліт 22
Зам. № 68 — 6490

ДВОУ УПП. 7 Друж.
ім. Фрунз. Харків,
Донець-Захаржев., 6

ЄДИНИМ ФРОНТОМ

СЕКРЕТАРІЯТ ВОАПП палко вітає ВУСПП із п'ятиріччям бойової роботи, боротьби проти буржуазної небезпеки й примиренства до неї, проти контрреволюційного націоналізму, за генеральчу лінію партії, за ленінське національно-культурне будівництво, за інтернаціональну єдність ВОАПП, за велику літературу соціалізму.

Секретаріат ВОАПП висловлює певність, що й надалі ВУСПП і „Молодняк“ мобілізують свої сили на боротьбу за виконання завдань партії щодо будівництва розгорнутого соціалізму, на боротьбу за Магнетобуди літератури, перебудувати свою роботу відповідно до вказівок партії, розгорнувши рішучу самокритику й боротьбу проти групування, здійснивши поворот до багатомільйонного комсомолу, висуваючи кадри робітників—ударників, ВУСПП і „Молодняк“ успішно виконують історичні завдання, що стоять перед українською пролетарською літературою й перед усім фронтом ВОАПП.

Секретаріат ВОАПП

СЕКРЕТАРІЯТ Міжнародного Об'єднання Революційних письменників палко вітає одну з найміцніших секцій МОРП—ВУСПП—в день її п'ятирічного ювілею. Пролетарські й революційні письменники Німеччини, Америки, Японії, Чехословаччини, Болгарії, Латвії, Польщі, Австрії, Англії, Угорщини, Китаю та інших країн пам'ятають ролю українських пролетарських письменників у підготові й проведенні Міжнародної Конференції Революційних письменників у Харкові. Постанови Харківської конференції є прапор, що навколо його об'єднуються всі справді революційні елементи світового літературного фронту: недаремно японська поліція на з'їзді пролетарських письменників у Токіо забороняла казати слово „Харків“.

Ми бажаємо нашим українським товаришам вирішальних успіхів у боротьбі за ленінську національну політику на літературнім фронті, за гегемонію пролетарської літератури, за перешикування її лав; ми бажаємо, щоб українські письменники показали світовому пролетаріатові героїв нових будівництв і кологоспів Радянської України.

Ми бажаємо, щоб ВУСПП узяла ще активнішу участь у нашій міжнародній роботі, у нашій боротьбі за літературу світової революції.

Хай живе пролетарська література УСРР

Секретаріат МОРП

ДОРОГІ товариші, — це було 11 років тому. В редакцію партійної газети на Закарпатській Україні, де я тоді працював, прийшов полонезий, що повернувся додому, і привів кілька більшовицьких проклямацій українською мовою. Для нас тоді було відкриттям, що царю, який живе по обидва боки Карпат, говорить українською мовою і що ми робили велику політичну помилку, вимагаючи від Вас: — Ви мусите розуміти Ленінові слова чужою Вам мовою. Ми були ще дуже далекі від того, щоб розуміти, що наша культура мусить бути „національна форма, пролетарська, соціалістична зміст“, проте ми розпочали боротьбу за українізацію нашого руху. Для товаришів не довинно бути смішним, що я — угорський комуніст — на боці товариша Івана Мондока бився за українізацію нашого руху.

Як сказано — це було 11 років тому. В такому напрямі працював я, коли — три роки тому — запросив молоду ВУСПП взяти участь в інтернаціональній роботі пролетарських письменників. Тепер я дуже радий вітати в особі ВУСПП один із найміцніших загонів інтернаціональної пролетарської літератури.

Вперед, товариші, вперед!

Без А. Іллєн.

Москва, 11, XI-31 р

ВАШІ успіхи, товариші, відомі. В день п'ятиріччя ВУСПП ми з них радіємо. За п'ять років ВУСПП виросла в основну організацію пролетарських письменників України. Ваш досвід збагатив усі організації пролетарських письменників — і РАПП у тім числі. Під керівництвом партії Ви завдали жорстоких ударів ворогам пролетарської культури, викрили націонал-демократів, створили міцно з'єднану, з потужним робітничим ядром, інтернаціональну організацію.

Пам'ятайте, товариші, про нерозв'язані завдання! Разом із РАПП і з усім ВОАПП, розгортаючи більшовицьку самокритику, посилюйте боротьбу за подолання відставання пролетарської літератури, за партійність в усій роботі, за розгром буржуазно-куркульської агентури на літературнім фронті, за створення Магнетобудів і Дніпробудів літератури!

А. Фадзев, Ф. Панф'єров, А. Селівановський,
І. Макар'єв, А. Афіногенов, М. Луз'їн.

СТВОРЮЙТЕ Дніпробуди і Тракторобуди української пролетарської літератури, одного з найміцніших загонів міжнародньої пролетарської літератури.

Анатоль Гідаш.

ПЛЕНУМ ПЕРЕБУДОВИ

ДРУГИЙ ПОШИРЕНИЙ
ПЛЕНУМ РАДИ ВУСПП

20-24

ГРУДНЯ 1931 р.
в Харкові від-
бувся 2 поши-

„КОМУНІСТ“ 22. I. 32 р.

рений пленум ради Всеукраїнської Спілки пролетарських письменників, де обговорено розгортання творчої дискусії, розгорнено критику й самокритику тих помилок та огріхів, що були в роботі РАПП, ВУСПП, „Молодняк“ і що їх відзначала редакційна стаття „Комуніста“ „За велике більшовицьке мистецтво“, статті в ЦО партії — „Правда“, в „Комсомольській Правді“ та редакційних статтях „Комсомольця України“.

Пленум, що в світлі шости вказівок тов. Сталіна, його листа до редакції „Пролетарской Революции“ та інших директив партії, намітив шляхи перебудови ВУСПП і „Молодняка“, має велику вагу для дальшого успішного розгортання творчої й ідейно-виховної роботи Всеукраїнської Спілки пролетарських письменників, одного з основних загонів ВОАПП.

Поставлені від партії та ленінського комсомолу нові завдання пролетарської літератури, які вимагають, щоб їх здійснити, рішучого розгортання більшовицької самокритики в лавах пролетарських літературних організацій і цілковитої творчої перебудови їх, застали ВУСПП і „Молодняк“ не досить підготованими, щоб відразу почати здійснювати ці завдання.

Перший етап творчої дискусії, що розгорнувся на Україні, безпосередньо перед пленумом ВУСПП, не досяг потрібного теоретичного рівня. Літературно-політичні, творчі й теоретичні питання пролетарського літературного руху, питання ґрунтового повороту пролетарської літератури до проблем реконструктивного періоду, до комсомолу, до утворення позитивного збірного типу героя соціалістичних темпів, до утворення „Магнетобудів літератури“ — цих питань, що виникають з історичних вказівок тов. Сталіна, з його листа до „Пролетарской Революції“, з указівок тов. Косіора та інших директив партії — ВУСПП не поставила до пленуму з усією більшовицькою рішучістю.

2 поширений пленум ради ВУСПП у світлі цих вказівок і директив партії, з цілковитим підтримом і допомогою від комсомолу, його ЦК і ЦО „Комсомольця України“, порушив розгор-

нене питання самокритики й перебудови організації. Цим питанням присвячено доповіді секретаря ВОАПП тов. *Б. Коваленка* та секретаря ВУСПП тов. *І. Милитенка*. Розгорнене обговорення доповідей тривало два дні. На пленумі були представлені всі вусппівські організації — всесоборівська організація ВУСПП — „Забой“, харківська, криворізька, двіпропетровська, київська, одеська, миколаївська та ін. організації, а також секції ВУСПП — єврейська, російська та ін., молодняківські організації, робітничі гуртки ВУСПП, курси робітників-ударників, покликаних до літератури, літературна радянська громадськість Харкова, об'єднана в ФОРНУ.

В обговоренні взяли участь т. т. *Муськін* — ЦК ЛКСМУ, *Терещенко* — ред. „Комсомольця України“, *Єрмолов* — культпрон ХМПК, *Шукаєв* — РАПП, *С. Щупак*, *Я. Геродіков*, *І. Гончаренко*, *Г. Шишов*, *Є. Гірчак*, *Г. Овчаров*, *Бойсаченко* — ВУСПП — „Забой“, *Млажхт* — Кривий Ріг, *В. Чигирин* — Дніпропетровське, *Солодченко* літературна група „Трактор“ та ін.

Багато промовців доповнювали доповіді, ставлячи ряд важливих питань воапівського руху. Той палкий підтримок, який вони мали від цілого пленуму, свідчить, що пленум досить глибоко усвідомив питання самокритики і перебудови організації на ідейно-виховний, виробничо-творчий колектив.

Пленум відбувся під знаком боротьби за лівію партії в літературі, проти основної праві небезпеки та „лівого“ опортунізму, проти „лівого“ вулгаризаторства і ліквідаторства мистецтва, проти троцькістської контрабанди та проти гнилого лібералізму — в світлі листа тов. Сталіна за дальше найширше розгортання критики та самокритики в лавах ВУСПП і „Молодняка“, за цілковиту перебудову організації, за створення „Магнетобудів літератури“.

24 грудня пленум одноголосно й одностайно ухвалив резолюцію в усіх питаннях перебудови.

Новий секретаріат ВУСПП пленум одноголосно обрав у такому складі: *І. Милитенко*, *І. Кириленко*, *С. Щупок*, *Р. Пример*, *П. Усенко*, *І. Фефер*, *Г. Овчаров*. За кандидатів до членів секретаріату обрано т. т. *Івана Ле*, *Я. Геродікова*, *Р. Шишова*.

СТАТТЯ ЦО ПАРТІЇ „КОМУНІСТ“

ЗА ВЕЛИКЕ БІЛЬШОВИЦЬКЕ МИСТЕЦТВО

ТОВ. Сталін на XVI-му з'їзді партії, формулюючи завдання розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом, визначив і шляхи цього наступу, визначив засновки успішного розгортання його. Він на всю широчінь поставив перед усіма організаціями питання *грунтовно перебудувати свою роботу*. Зокрема, він підкреслив потребу рішуче перебудувати роботу наших масових організацій. У лютому 1931 року тов. Сталін знову повертається до цієї самої теми, до перебудови нашої роботи на всіх ділянках, підкреслюючи особливе й вирішальне значення опанування техніки, щоб стати справді господарями кожної ділянки, що на ній працює та чи та організація, той чи той член партії. У своїй історичній промові на нараді господарників 23 червня тов. Сталін знову й знову повертається до цієї самої проблеми, до перебудови нашої роботи, формулюючи свої *шість вказівок*, що є *ключ* до розв'язання велетенських завдань соціалістичної реконструкції, вивершення третього вирішального року фундаменту соціалістичної економіки, звитяжного розгортання будівництва соціалізму в нашій країні.

Ці настави, ці повторні вимоги вождя партії стосувалися й стосуються всіх ділянок соціалістичної реконструкції, між ними, звичайно, і фронту ідеологічного. Більшовицька бо партія завжди віддавала виняткову увагу ідеологічному фронтові класової боротьби, більшовицька партія завжди, як зіницю ока, берегла чистоту марксо-ленінської теорії. Віддаючи величезну увагу боротьбі на ідеологічному фронті, наша партія багато сил віддавала і віддає такій її ділянці, як мистецтво, зокрема, література.

За минулі роки, за проводом партії, з її якнайактивнішою участю, у боротьбі проти буржуазної та дрібнобуржуазної літератури, у боротьбі проти ліквідаторів, опортуністів, успішно зросла й зміцніла пролетарська література. З розрізнених груп, одиниць, у боротьбі проти троцькістських контрреволюційних концепцій про неможливість створити пролетарську літературу, в боротьбі проти бухарінських настав правоопортуністичного порядку, „вільної гри стихій“, у боротьбі проти переверзаївщини, воронщини, механізму та меншовикуватого ідеалізму зросла воапівська фаланга пролетарської літератури, як основна її організація, найближча до партії. На Україні, як складова частина всесоюзного пролетарського літературного руху, в боротьбі проти троцькістських та бухарінських концепцій, модифікованих на українському ґрунті, зафарблених націоналістичними збоченнями, як хвильовізм, тощо, зріс і зміцнів ВУСПП та „Молодняк“. ВУСППівська організація, за проводом партії, дійшла великих успіхів, справді посіла чільне місце на літературному фронті, як основна організація пролетарської літератури на Україні, як найближча до партії літературна організація. Це й підкреслив у своїй доповіді на XI-му з'їзді КП(б)У тов. Косіор.

Розгортається пролетарський літературний рух надто бурхливо останнього року. До лав пролетарських організацій цілим струменем пішли нові поповнення — робітники-ударники з виробництва, тисячі й тисячі найактивніших борців за соціалістичну п'ятирічку, що піднеслися, за проводом партії, до свідомості потреби опанувати найвищі ідеологічні позиції, забезпечити собі на всіх ділянках, як господарям справи, провідне становище, пішли на завоювання і літературних висот. Це пролетарське поповнення, яке чимраз дужче говорило, що літературний рух справді став у нас масовим рухом, як і вказівки партії, її вождя тов. Сталіна, рішуче поставило питання про передудову роботи пролетарської літературної організації, про потребу круто повернути на цій ділянці ідеологічного фронту.

І треба сказати одверто, що літературні організації, їхній провід відстав у розумінні цих завдань, не спромігся справді по-бойовому перебудувати свою роботу, згідно з вимогами, що їх ставить партія, робітнича класа, країна успішно будованого соціалізму. Літературний пролетарський фронт відстав від цих завдань, від вимог країни, що вступила в період соціалізму, відстав від підвищених вимог пролетаріату, широких мас, активних учасників ударницького соціалістичного походу, будівників соціалізму, не спромігся дати збірного типу творця більшовицьких темпів, того нового типу, який, за проводом партії, в боротьбі за реалізацію плану великих робіт, обернув працю на справу честі, доблесті, героїства. Це відставання особливо ястро відчуває лєнінський комсомол — ця молодецька армія будівників соціалізму, що стає вирішальною силою на виробництві. І лєнінський комсомол устами тов. Косорева, „Комсомольской Правды“, „Комсомольця України“ поставив на всю широчінь вимоги до лі-

тератури, поставив на всю широчінь питання про поворот пролетарських літературних організацій лицем до комсомолу. Зроблено це цілком правильно,часно.

Як реагували на ці, цілком законні, вимоги літературні організації, зокрема, ВУСПП? Чи підготовані вони були до справді чіткої відповіді, і то відповіді ділом? Треба просто сказати, що ця вимога, цілком підтримана центральним органом партії „Правдою“, заскочила і РАПП, і ВУСПП неспідготованими.

Один з великих показників цієї неспідготованості, відставання проводу ВУСПП'у є хоч би стан з „Літературною Газетою“. Треба сказати одверго, що орган ФОРПУ, де провідне становище посідає ВУСПП, не справді покладає на нього завдань. „Літературна Газета“, що мала правити в руках партії за зброю у зміцненні партійного проводу літературним фронтом, що мала стати за найважливіше знаряддя перебудови роботи ВУСПП'у, „Молодняк“, що повинна була стати справді за більшовицького колективного агітатора, пропагандиста та організатора в розгортаному пролетарському літературному русі, виявила ідейне убожество. Ця газета далеко відстала від завдань, поставлених перед нею. Це видно бодай із того, як редакція цієї газети зрозуміла шість історичних вказівок тов. Сталіна, як вона їх „застосувала“ для літературного пролетарського фронту. Вона не змогла підвестися до розуміння цих історичних вказівок і в номері 19-20 по-обизательському промирила про дрібничкові претенсії в гонорарних справах, про дорікання Лім'ові й т. інш.

„Комсомолец України“ слідом за „Комсомольской Правдой“ поставив в основному правильно питання про перебудову роботи ВУСПП'у. А ВУСПП і „Молодняк“ не поставили, як того вимагає нинішній період, основних питань, зв'язаних з перебудовою, не критикували тих помилок, що є і в цілому ВОАПП'івському рухові, і в його складовій частині—ВУСПП'і. А ці помилки попри правильну основну лінію цієї організації заважають, гальмують подальше розгортання пролетарського літературного руху і то такими темпами, що відповідали б загальним темпам соціалістичної реконструкції. Справді, і в ВУСПП'і, як і в цілому ВОАПП'і, ми маємо ряд важливих помилок.

В РАПП'і гуляло гасло „генеральної лінії РАПП'у“. Гасло не-правильне, помилкове, шкідливе. Гасло, що його рішуче засудила партія вустами свого центрального органу „Правди“. А хіба бодай після цього вусппівці, їхній провід викрив не гасло в себе, засудив його? Ні, він цього не зробив. Може його не було в нас, у ВУСПП'і, може його тут не культивовано? Ні, його культивовано у ВУСПП'і, як і в РАПП'і. Більше того. Це неправильне, шкідливе гасло гуляє досі, не викрите й не розкритиковане літературною організацією, проводом ВУСПП'у, насамперед. У РАПП'і, а вітак у цілому ВОАПП'і пішло гасло „одемьянивания“. Його ВУСПП, провід вусппівський не викрили, не розкритиковали.

У РАПП'і й у ВУСПП'і ми маємо, безперечно, елементи організаційного фетишизму. Під нього деякі з наших вусупівських критиків спробували підвести цілу „теоретичну“ базу:

„Змагання угруповань, відмінних соціальними ознаками й тенденціями творчості, не могли вкласти в рамки самої тільки літературної форми, а переростали на боротьбу соціально-політичну. І коли ця боротьба спрямована була проти організацій, які посідали справді пролетарські, партійні позиції, вона неминує була виявом антипролетарських, буржуазних та дрібнобуржуазних тенденцій, їх тиснення на окремі ланки революційного літературного фронту. І скільки такі факти ми маємо в межах революційної радянської літератури, зрозуміло, що тут питання організаційне набирало неминує суттєво-політичного, класового сенсу“. (Овчаров. „Критика“ № 3, 1931 р., стор. 7). Такі та подібні оцінки ми маємо і в інших товаришів з проводу ВУСПП'у. Ось хоч би виступ тов. Коряка, видрукуваний у „Літгазеті“, № 10 за 1931 р. Він там з нагоди влиття до ВУСПП'у частини колишніх пролітфронтівців прямо заявив: „Нарешті, говоритиму про біжучі завдання нашого консолідованого пролетарського фронту“. Звичайно, з такого апаратного розуміння літературної організації, з цієї фетишизації організаційної форми й може лише народжуватись адміністрування в літературній організації, а це є перекручення партійних настав. Бо літературна організація — ідейно-виховна, а ні в якому разі не адміністративно-державна організація. Цієї помилки ВУСПП, його провід не викрили, не пустили на дно, а це — безперечно перешкода в розгортанні пролетарського літературного руху, в піднесенні виховної роботи в літературному пролетарському русі.

У ВОАПП'і, у ВУСПП'і не розгорнуто пролетарської самокритики. Замість справді пролетарської критики, маємо вилазки, вихватки одне проти одного. Виступи критики зустрічають галасом про „підривання основ“, про „зміну проводу“ тощо. У ВУСПП'і не звикли до критики, а це гальмує розвиток пролетарської літератури. Тов. Сталін говорив, що критика й самокритика потрібна нам, як повітря, як вода. Це, звичайно, стосується й літературної організації.

Провід ВУСПП'у протягом цілого ряду років довів свою вірність лівій партії в боротьбі за пролетарську літературу.

Але водночас ми маємо всі підстави на те, щоб *вимагати* від цього проводу рішуче підвести всю роботу, забезпечити справді бойові темпи перебудови роботи ВУСПП'у, *високу якість продукції*. А цю нову якість можна забезпечити тільки якнайшарше розгортаючи пролетарську самокритику, рішуче ліквідуючи взаємне покриття, гнилу теорію „свого не б'ють“. Не зважаючи на належність до тої чи тої літературної групи, не зважаючи на осіб, одкидаючи геть груповий галас — чого критикують того, а не того — ми повинні на всю широчінь поставити питання про розгортання справжньої пролетарської самокритики, залу-

чення до неї якнайширших мас, а насамперед ударників — призвників до літератури.

Повторюємо, що всіх цих питань наші літературні організації ВУСПП та „Молодняк“ порядком розгортання творчої дискусії *не поставили* на належну принципову височінь.

Не спромігся їх поставити й т. Микитенко в своїй статті „Лицем до комсомолу“. В цій статті тов. Микитенко також не скритикував загально-ВОАППівських помилок, а *не може* успішно розгортатись пролетарський літературний рух на Україні без найактивнішої участі в цілому ВОАППівському рухові, не взявши якнайактивнішої участі в переборенні тих помилок, що є в цілому ВОАППівському рухові. Обмежування ролі ВУСПП'у, найменший натяк на тенденцію відривання його від загально-ВОАППівського руху — нічого доброго не вичує пролетарському літературному рухові на Україні. Тов. Микитенко зробив другу помилку тим, що питання повороту лицем до комсомолу *трактував, як поточне завдання*. Він не зрозумів, що тут мова мовиться про крутий поворот, *про нову якість* цієї роботи, а захотів це підмінити посиленням на кількість творів з комсомольської тематики. Таке трактування явно звужує й принижує нинішні великі завдання, що стоять перед ВУСПП'ом у спільній роботі з комсомолом. А таке приниження шкідливе, бо мова мовиться про рішучу перебудову роботи ВУСПП'у.

Все ж, де причини такого відставання в перебуванні роботи ВУСПП'у? Вони, безперечно, і в тому, що *провід ВУСПП'у має в собі* *недозволенні елементи груповщини*. Замість усім разом *по-партійному* дбати за перебудову роботи ВУСПП'у, ми маємо факти групових, неправильних виступів. Безперечно, *такого порядку* виступом є стаття трьох: Овчарова, Примера, Шашова в „К. У.“. Вони в своєму груповому запалі, критикуючи провід ВУСПП'у, *недозволено відірвавши* сами себе від відповідальності за цілий провід, порядком розгортання творчої дискусії намагаються критикувати *розв'язані від партії* питання про влиття до лав ВУСПП'у частини колишніх пролітфронтівців, про необ'єднання рік тому „Молодняка“, з ВУСПП'ом. Нема чого й казати, такі факти мають зазнати рішучої відсічі, і цілком правильно зробив „Комсомолец України“, що в своїй статті ці виступи викрив і засудив. Такі та подібні виступи, звісно, нічого спільного не мають з розгортанням критики та самокритики в пролетарській організації. Треба також одверто сказати, що провід ВУСПП'у не забезпечив такої роботи, такої обстанови, яка б сприяла боротьбі з груповщиною, яка призвела б до якомога скоршої ліквідації груповщини.

Розгортання творчої дискусії, що стоїть перед нами лише як завдання, особливо відповідальні вимоги ставить до нашої критики, до критиків. Від них, *від критиків партія вимагатиме особливої відповідальності*. Їхню роботу партія перевірятиме надто суворо. *Боротьба за лєнінський етап у літературі* вимагає від критиків особливої принципової чіткості, величезної відпові-

дальности. Насамперед критик не має права бути неписьменний, критик має бути особливо пильний, а цього ми досі не маємо. Це ж факт, що досі у нас в критичній літературі гуляють троцькістські формулювання, не засуджені від нашої критики. Нещадно по-більшовицькому треба викривати, наприклад, такі твердження: „Саме селянство в наші часи—ахілесова п'ята соціалістичного будівництва; той загін, що, рухаючись на старечих конячках і воликах, не дає пролетаріатові швидко забігти вперед на коні індустрії, електрифікації в нове суспільство. Пролетаріят мусить іти вперед не залишаючи далеко позаду село“. (В. Сухина-Хоменка „Пролетаріят і Література“, стор. 26).

Що спільного з партійним розумінням селянського письменника має таке формулювання: „Отже, можуть бути „селянські“ письменники речники куркуля, середняка, незаможника, наймита“ (там же). Ніколи—бо партія ніде за селянського письменника не вважала і не вважає співця куркульської печалі. Лише викривши до кінця такі та подібні помилки, лише винісши розпеченим залізом, за вказівками тов. Сталіна, троцькістську контрабанду, викривши та розгромивши правоопортуністичні настави, лише на основі великого піднесення партійної відповідальности в критиці, ми зможемо справді критику повернути на могутню зброю виховної роботи.

Ми повинні згідно з вказівками тов. Сталіна, висловленими в листі до редакції „Пролетарской Революції“, переглянути творчість наших критиків, письменників, щоб на основі партійного трактування кожного питання, вимоги партійности в цілій цій роботі, залучаючи широкі пролетарські маси, а насамперед ударників-призовників до літератури, переглянути цю творчість, створити таку обстанову, щоб у нас без належної сувороти марксистської критики не гуляли такі романи, як наприклад, Сави Божка—„У степах“, як Соколовського „Богун“ та деякі інші.

На основі високої принциповости кожної оцінки того чи того твору; індивідуалізації в підході, ми повинні велику увагу віддати творчості попутників. Бо тут треба сказати відверто, що маємо факти певного наплювистького ставлення до них. Щоб наша робота з попутниками дала відповідні наслідки, потрібна справді товариська атмосфера і дійсно принципова більшовицька критика їхніх помилок. У питаннях попутництва ми повинні ліквідувати коряківські твердження, як ось—„так звані попутники стають співпролетарськими письменниками“. Тут ми повинні ліквідувати такі настави: „творчий метод режисера Довженка на той час (мова мовиться про фільм „Земля“), базувався не на методі матеріалістичної діалектики, а стояв між ідеалізмом та матеріалізмом“ (Корнійчук). Щоб попутник став справді союзником, а потім переходив на рейки пролетарської творчости, потрібна більшовицька настійність, партійна чіткість у питанні про попутництво.

Треба сказати, що перший етап розгортання творчої дискусії на Україні проходить на надзвичайно низькому рівні. У нас

ще не розгорнено як слід обговорення справді творчих питань. Ми повинні на основі збільшення вимог нашої пролетарської суспільности до літератури поставити збільшені вимоги і до літературного руху, зробивши рішучий акцент на *потужній партійності* в літературному русі. Ми повинні розгорнути творчу дискусію в межах партійної лінії, поміж окремими творчими напрямками, щоб до цієї дискусії були залучені якнайширші пролетарські маси, а передусім літературний призов ударників. Ми повинні *рішуче піднести марксо-ленінську виховну роботу* серед наших письменницьких кадрів, зокрема серед літературного призову. Пролетарські письменники, критики повинні *опанувати марксо-ленінську діалектику*, бо тільки тоді дадуть вони нам справді більшовицьку художню продукцію, забезпечать більшовицьке виховання молодих письменницьких кадрів.

Рішуче трохи опортуністичне недооцінювання призову ударників до літератури, ми повинні дати одкоша інтелігентському „сюсюканню“ перед ударниками. Вони, ударники — пролетарі, не випадкові гості, що перед ними треба „прибодратись“, а передові загони пролетарської класи, гегемона цілого соціалістичного будівництва, зокрема й розгортаної пролетарської літератури, вони беруть на себе велику відповідальність за цю справу, вони хочуть учитись стати справжніми пролетарськими письменниками, щоб в художніх творах відбити нашу велику добу, активні учасники й творці якої вони є. Отже, треба мобілізувати всі сили, щоб допомогти їм прискореним темпом проходити навчання, опанувати цю височінь. А це — завдання розгортаної творчої дискусії, завдання перебудови цілого пролетарського літературного руху. На основі широкого розгортання пролетарської самокритики, залучаючи до неї найширші пролетарські маси, ми повинні найближчим часом допомогти нашим пролетарським організаціям перебудувати свою роботу, перешикувати свої лави.

За проводом партії звичайно розгортається будівництво соціалізму в нашій країні. Робітнича класа, колгоспники за проводом партії здобувають одну перемогу по одній. У розгорнутому соціалістичному наступі цілим фронтом пролетарський літературний рух не сміє відставати. Він повинен за проводом партії, спільно з комсомолом, за його активною допомогою перешикувати свої лави, підвестись на новий шабель, стати до передових лав будівників соціалізму. *Показником цього мають стати високоякісні твори, що дадуть справді широкі полотна про героя та героїв нашої великої доби. Він це дасть, він створить велике більшовицьке мистецтво.* Запорука цьому — непереможні сили великої класи, що вгору йде. Запорука цьому — провід ленінської комуністичної партії.

ПРО ЗАВДАННЯ ПЕРЕБУДОВИ ВУСПП

РЕЗОЛЮЦІЯ II ПОШИ-
РЕНОГО ПЛЕНУМУ РА-
ДИ ВУСПП НА ДОПО-
ВІДІ Т.Т. Б. КОВАЛЕНКА
ТА І. МИКИТЕНКА ВІД
23-XII 1931 року

організаціями робітничої класи, нові вимоги, нові завдання. Щоб виконати їх, організації повинні перебудувати форми й методи своєї роботи. Шість історичних вказівок тов. Сталіна, є дорого-вказ для всіх організацій пролетаріату. Вони визначили і шлях перебудови пролетарських літературних організацій. Великі хиби в роботі РАПП, ВУСПП, „Молодняка“ та ВОАПП'у в цілому вимагають само такої рішучої й негайної перебудови всіх метод роботи цих організацій. Директиви партії, вимоги комсомолу (промова тов. Косарева), критика помилок пролетарських літературних організацій від ЦО партії „Правди“, критика їх від „Комсомольської Правди“, „Комсомольця України“, останні вказівки тов. Костора, стаття центрального органу КП(б)У „Комуніста“ якнайрішучіше підкреслили гостру потребу повороту цих організацій до нових завдань і накреслили конкретні шляхи перебудови їхньої роботи.

Недостатнє розгортання самокритики, елементи адміністрування та ігнорування вказівок партії про те, що організація пролет-літератури є ідейно-виховна, а не адміністративно-державного типу, неправильні гасла, як „генеральна лінія РАПП'у“, чи „ВУСПП“, що давали змогу тлумачити цю лінію, як окрему лінію від лінії партії, неправильне гасло „одемп'янування“, мляве розгортання творчої дискусії, недостатнє розгортання масовості в роботі, елементи грушовщини — усі ці хиби якнайяскравіше виявилися у ВУСПП'і та „Молоднякові“. Рішуча постава питання від комсомолу про „сплату боргу“ свідчила, що пролетарський літературний фронт „відстав від цих завдань, від вищої країни, що вступає в період соціалізму, відстав від підвищених вимог пролетаріату та широких мас, активних учасників ударницького соціалістичного походу будівників соціалізму, не спромігся дати збірного типу творця більшовицьких темпів, того нового типу, який за проводом партії, борючись за реалізацію плану великих робіт, перетворив працю на справу честі, доблесті й героїства“ („Комуніст“).

ВУСПП і зокрема секретар ВУСПП тов. Микитенко не відповіли вчасно як слід на слушну вимогу комсомолу. Тов. Микитенко у своїй статті „Лицем до комсомолу“ затушкував основні питання повороту. А завдання, що їх ставить партія й комсомол, вимагають остаточно подолати всі ті методи роботи, що

ПЕРІОД розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом, вивершення фундаменту соціалістичної економіки СРСР поставили перед організаціями пролетарських письменників, так само, як і перед всіма

зв'язані з традицією організації, як гуртка, й визначити ті методи, що їх диктує завдання ВУСПП, як масової організації пролетарської літератури, яка є основний провідник лінії партії в літературі, яка стала провідною організацією цілого фронту пролетарського мистецтва, як організації ідейно-виховного характеру, що повинна зосередити свою увагу на виробничо-творчих питаннях, покласти край суперечкам навколо і з приводу літератури та взятися до літератури суттю.

Перебудова роботи ВУСПП та „Молодняка“ повинна відбуватися під знаком боротьби за *ленінський етап філософії в літературознавстві, за лінінську партійність у художній літературі*, під знаком подолання відставання пролетарської літератури від завдань соціалістичного будівництва та ліквідації елементів організаційного фетишизму, під знаком перенесення центру ваги на виробничо-творчі завдання.

На всю широчінь постає питання про боротьбу за підвищення рівня *мар-со-ленінського світогляду* пролетарських письменників та усвідомлення свого творчого досвіду й революційної практики робітничої класи, за активнішу участь пролетарських письменників у повсякденній практиці соціалістичного будівництва, за більш послідовну й критичну роботу над засвоєнням літератури минулого в світлі ленінських вказівок щодо опанування культурної спадщини. ВУСПП повинен ще послідовніше провадити боротьбу проти головної вини *правої* небезпеки (формалізм, воронщина, переверзівство), яка нелюбоцісно якісно відмінних завдань пролетарської літератури й штовхає письменника на шлях буржуазного реставраторства. ВУСПП повинен ще рішучіше боротися проти *лівацько-вульгаризаторських* та *капітулянтських* теорій і тенденцій знецінювати художню якість і завдання боротьби за високий більшовицький ідейно-художній рівень пролетарської літератури. Треба далі розгортати боротьбу і з правими і з „лівими“ капітулянтами, ворожими партійним настанам у боротьбі за літературу, яка стала б на височині ідей Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна, за „*Мачет буди літератури*“.

Поворот лицем до творчих завдань диктує потребу сприяти розвитку творчих угруповань (на основі творчої лінії ВОАПП). Постає в центрі уваги виробничих завдань диктує потребу розгорнути на основі соціалістичного змагання ідейно-виховну роботу серед письменників, насамперед *робітників-ударників*, марксистською критикою всебічно забезпечити допомогу їхній творчості та висувати нові робітничі письменницькі кадри. Виробнича робота ВУСПП має, отже, охопити всі питання теоретичної художньо-творчої та літературно-політичної роботи на основі *самокритики*.

Одне з важливіших завдань ВУСПП — *здійснити поворот лицем до ленінського комсомолу*, а відтак розгорнути та опрацювати всі проба-ми, зв'язані з показом збірного позитивного типу героя — комсомольця — молодого робітника. ВУСПП повинен нала-

годити постійну спільну роботу з комсомолом та розгорнути роботу коло активного включення до огляду комсомольської літератури, що його провадять „Комсомольська Правда“ та „Комсомолец України“. Активна участь ВУСПП у здійсненні цих завдань, що їх диктує поворот лицем до комсомолу — один з найважливіших засновків перебудови ВУСПП.

Пленум констатує, що дитяча література — це теж дошкульна дільниця в роботі ВУСПП. Дитячу літературу творять переважно союзники й попутники. Пленум пропонує секретаріатові ВУСПП найближчим часом опрацювати конкретні заходи, щоб забезпечити активну участь пролетарських письменників у творенні дитячої літератури, рішуче борючись з обивательським ставленням деяких письменників до дитячої та юнацької літератури, як до другорядної.

Засуджуючи помилки товаришів з керівництва ВУСПП та „Молодняка“, які намагалися механічними адміністративними заходами злити ці дві організації, — 2-й поширений пленум ради ВУСПП вважає за потрібне здійснити це злиття якнайшвидше, скільки на теперішньому етапі є всі умови до цілковитого злиття ВУСПП та „Молодняка“.

ВУСПП і „Молодняк“ в основному правильно здійснювали лінію партії в своїй роботі, і, зокрема, в питаннях теорії літератури та творчості. Та, не зважаючи на свою боротьбу з троцькістськими та бухарінськими поглядами на літературу, які зокрема відбилися в концепціях Хвильового, не зважаючи на боротьбу з нацдемівщиною, з націоналістичними виявами, в пролетарській літературі, з формалізмом, з воронщиною, переверзіанством, лефівщиною та літфронтиізмом не зважаючи на в основному правильну лінію ВУСПП — у питаннях теорії та творчості, у теоретичній роботі ВУСПП і „Молодняка“ був ряд помилок. Історичний лист тов. Сталіна до редакції „Пролетарської Революції“, ставлячи гостро питання про більшовицьку непримиренність у боротьбі за криві інтереси більшовизму, зобов'язує ВУСПП та всіх працівників літератури переглянути свої теоретичні праці під поглядом боротьби за ленинську партійність у теорії, за ленинську філософську спадщину, як новий щабель у розвитку марксизму.

Треба в дальшій теоретичній роботі викрити і перебороти всі помилки, як от: помилки т. Микитенка в творчих питаннях, помилки т. Коваленка в питаннях творчої методи (трактування боротьби творчих течій сучасної пролетарської й радянської літератури за аналогією з боротьбою стилів у мивулому), політично-помилкове оцінювання „боротьбізму“ (у статтях „Перший призов“), некритичне ставлення до Плеханова і деборінізми у тов. Щупака, обстоювання деборініських позицій під час боротьби з механістами у тов. Гірчака. Треба провести рішучу боротьбу з помилками формалістичними, механістичними і збоченнями національно-опортуністичного порядку в роботах т. Коряка, з виявами правого опортунізму та лібералізму в літе-

ратурно-політичних питаннях т. Кулика, виявами примиренства до національ-опортунізму та дрібнобуржуазним еклектизмом тов. Озарова, з правоопортуністичними помилками і троцькістськими формулюваннями т. Сухино-Хоменка, з гнилим лібералізмом, правоопортуністичними та національ-демократичними помилками Івана Лакизи.

Беручи лист тов. Сталіна до редакції „Пролетарской Революції“, як бойову директиву в боротьбі ВУСПП за війовничу партійність у пролетарському літературному русі, пленум ради ВУСПП вважає за одне з першорядних завдань боротися проти троцькістської і всякої, зокрема націоналістичної контрабанди та гнилого лібералізму в питаннях історії пролетарської літератури, історії марксистської критики на Україні та історії КП(б)У, а також з люксембургіанством, зокрема, в національному питанні, з недосцінюванням національного питання, що (і перше, і друге) має місце в літературно-критичних і художніх творах.

Треба переключити письменницькі й критичні кадри на глибоку теоретичну роботу. Треба боротися з начитництвом та вульгарним цитатмакерством, плянувати теоретичну й критичну роботу, залучити ударників-робітників до активної критики, пов'язати роботу ВУСПП і „Молодняка“ з товариствами війовничих матеріалістів-діалектиків та істориків-марксистів, посилити критику й самокритику та піднести її на партійну принципову височінь. Треба розгортати конкретну критику, ліквідувати явища поверхової „голобельності“ й повести найрішучішу боротьбу з груповою „критикою“.

ВУСПП повинен провадити нещадну боротьбу з буржуазною ідеологією в літературі, з буржуазними та дрібнобуржуазними впливами в пролетарській літературі, посилити більшовицьку непримиренність до всілякої буржуазної контрабанди („У степах“ — Божка, „Богун“ — Соколовського та інш.).

Зокрема, пленум загострює увагу на клясово-ворожій книжці В. Сосюри „Серце“. Цілковито згоджуючись з оціненням цієї книжки від „Комуніста“, що в статті „Жовта муть“ показав, куди може зайти письменник, відриваючись від своєї класи, і дав належну кваліфікацію авторові, як маланюківському підбрюхувачеві (в цій книжці), пленум вважає, що поява такої книжки свідчить про гнилий лібералізм і правий опортунізм працівників з видавництва ЛІМ та про цілком недостатню увагу ВУСПП до творчості окремих письменників. Відмежування Сосюри від цієї книжки й обіцянки рішуче перебудуватися, які він дав на пленумі, пленум вважає за недостатні й доручає секретаріатові поставити питання про перебування В. Сосюри в лавах ВУСПП.

Пленум констатує велике творче зростання та організаційне зміцнення секцій ВУСПП, особливо російської та єврейської. Надалі пленум ставить перед секціями завдання цілком забезпечити дальше творче зростання пролетарської літератури нацменшостей. Пленум доручає секретаріатові віддати роботі сек-

цій більше уваги, систематично слухаючи доповіді керівників секцій, домагаючись остаточної перебудови роботи секцій, посилення інтернаціональної виховної роботи ВУСПП у цілому. Пленум вважає за потрібне протягом 1932 р. скликати всеукраїнську нараду російської секції ВУСПП. Секретаріатові ВУСПП доручається розгорнути роботу серед польської, болгарської секцій та грецької групи.

Пленум ВУСПП підкреслює потребу підсилити роботу серед письменників *союзників та попутників*, посилити свій провід у ФОРПУ, ліквідуючи рішуче той стан опортуністичної бездіяльності, в якому воно перебуває. Взяти активнішу участь у керівництві й перебудові „Літературної Газети“, яка виявила ряд кричущих політичних помилок, зокрема правоопортуністичних.

Особливу участь треба взяти в роботі серед *пролетарсько-колгоспних письменників та ЛОЧАФ'у*.

Треба також переглянути й підсилити роботу всіх вуспівських журналів, зробивши їх *центрами вуспівської роботи*. Зокрема секретаріат ВУСПП повинен порушити питання про забезпечення успішної роботи журналів вуспівських організацій („Забой“, „Кривбас“, „Зоря“, „Стапелі“).

Усе це вимагає рішучої організаційної перебудови ВУСПП з погляду завдань *ідейно-виховної організації*. Треба припинити оргзасідательську метушню й перенести центр ваги на виробничо-творчі завдання; треба якнайскорше домогтися *цілковитої ліквідації елементів адміністрування*, запровадити систему *вибничих нарад*, перенести *центр ваги на роботу з ударниками*, на підвищення їхньої кваліфікації. Треба домогтися розгортання *творчих угруповань* та сприяння їхній роботі, систематичної спільної роботи з комсомолом та найтіснішого зв'язку з профспілками, обміну творчим досвідом поміж окремими організаціями та запровадження соціалістичного змагання й ударництва. Треба якнайскорше домогтися рішучої й остаточної ліквідації елементів *груповщини*, на приклади якої вказувала стаття ЦО партії „Комуніст“ „За велике більшовицьке мистецтво“.

ВУСПП повинен стати масовим виробничим письменницьким колективом. ВУСПП повинен дати творчі, гідні нашій епохі.

Схвалюючи доповіді секретаря ВОАПП т. Коваленка та секретаря ВУСПП т. Микитенка, пленум висловлює довір'я керівництву ВОАПП та ВУСПП і висловлює певність, що керівництво ВУСПП за *вказівками партії та за її провідом, на основі більшовицької самокритики, виправить усі помилки й забезпечить більшовицький зміст і темпи перебудови ВУСПП*.